

درس پژوهی الگویی موثر در توسعه حرفه ای معلمان

علی کوهی نژاد^۱، احمد میربلوکی^۲

^۱استاد دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر خراسان جنوبی، Kohinezhad.ali@gmail.com

^۲دانشجوی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر خراسان جنوبی ، ahmad.mirbolooki@gmai.com

چکیده

درس پژوهی رویکردی برای توسعه ی دانش حرفه ای معلمان است، که از درون مدارس ابتدایی ژاپن مطرح و توسعه یافته است. در این رویکرد، معلمان با حضور در گروه های کوچک با تشریک مساعی و با شرکت در جلسات هم اندیشی پیرامون اهداف و محتوای دروس، به یک برنامه ی مقدماتی برای تدریس دست می یابند، سپس با مشاهده ی اجرای برنامه و نقد آن، فرصتی برای رشد حرفه ای خود مهیا می سازند. این مقاله که با روش کتابخانه ای نگاشته شده است سعی بر این دارد تا الگوی درس پژوهی را مورد بررسی قرار داده و برای افزایش این مهم در مدارس پیشنهادهایی مانند آموزش مدیران آموزشی برای ایجاد درک عمیق تر از درس پژوهی، که باعث بکارگیری راهبردهای مؤثرتر در ارتقای مدیریت آموزشی شده، یاد دهنده را به یاد گیرنده و مدرسه را از جایی برای آموزش به مکانی برای یادگیری به مثابه سازمان یادگیرنده تغییر خواهد داد و زمینه را برای فعالیت درس پژوهی معلمان فراهم کرد داده می شود.

واژه های کلیدی

درس پژوهی، معلم، توسعه حرفه ای

مقدمه

یک نمونه از فعالیت های مربوط به توسعه حرفه ای معلمان، روشی است که ژاپنی ها در ابداع و به کارگیری آن پیشتاز محسوب می شوند و امروزه با نام "درس پژوهی" شناخته می شود. آنچه در ژاپن و برخی از کشورهای دیگر با نام درس پژوهی مورد استفاده قرار گرفته و هم اکنون نیز در جریان است، تلاشی در جهت بهبود فعالیتهای آموزشی از طریق مشارکت با همتایان و همکاران است [1]. روش درس پژوهی که از مفروضات رویکرد معلم پژوهنده بهره می گیرد، نقش معلم را به عنوان کارگزاری فکور در فرایند تدریس و تولید دانش بومی برجسته می سازد. در این رویکرد معلمان با بهره گیری از خرد جمعی، موانع پیش روی تدریس و یادگیری را مورد تحلیل قرار داده، راه هایی را برای مواجهه با آنها شناسایی و مورد استفاده قرار می دهند [2].

از آنجایی که درس پژوهی بر نحوه یادگیری دانش آموزان در کلاس درس و راه های بهبود آن متمرکز است، بیشترین تأثیر را بر رشد حرفه ای معلمان برجای می گذارد [2].

چالش اصلی برای کارگزاران آموزشی در به کارگیری الگوی درس پژوهی به منظور بهسازی آموزش، ترویج فرهنگ گفت وگو، مشارکت مسئولانه در طراحی، اجرا و بازاندیشی در روش های تدریس، و خلق گفتمان های معطوف به حل مسئله در مدرسه و کلاس درس است. بیش از یک دهه است که درس پژوهی به مثابه الگویی اثربخش برای بهسازی تدریس و آموزش در کشورهای گوناگون جهان مانند ایران ترویج می شود [3].

پیشینه

رویکرد درس پژوهی به شکل و رویه کنونی را عمدتاً منتسب به معلمان ژاپنی می دانند، گرچه روش هایی مشابه آن در سایر نظام های آموزشی نیز گزارش شده است. از جمله گویا (۱۳۸۹) [4] شواهدی ارائه می دهد که حداقل از ۵۱ سال پیش مشابه این روش توسط معلمان ایرانی نیز مورد استفاده قرار گرفته است؛ اما بر اساس شواهد بارز، سابقه منسجم آن به ژاپن و به قبل از سال ۱۹۰۰ میلادی برمیگردد [2].

توفیق شیوه درس پژوهی توسط پژوهش های بسیاری تأیید شده است

[5][6][7][8][9][10][11][12][13][14][15][16][17][18][19]؛ در حالی که جای خالی این روش در ساختار آموزشی ایران بسیار مشهود است [1].

در تحقیقی که توسط استیگلر و هیبرت با عنوان شکاف آموزشی بر روی برخی از در سال ۱۹۹۹ انجام شده است، به این نتیجه رسیدند که عامل اصلی موفقیت TIMSS داده های ژاپنی ها استفاده از روش درس پژوهی در توسعه حرفه ای معلمان است [20][1].

لویس و همکاران برای پاسخ به این سؤال که چطور دانش حرفه ای معلمان از طریق درس پژوهی بهبود می یابد؟ به بررسی رابطه بین درس پژوهی و توسعه دانش حرفه ای طی دو مورد متفاوت، پرداختند. این موارد در پایه سوم ابتدایی و در کودکان بودند. او توانایی در دانش موضوعی، توانایی در دانش تدریس و انگیزش نسبت به ورود دانش به حوزه عمل از طریق مشارکت را سه منبع دانش